

jde o řadu příspěvků – jakoby „dárků“ – k poc-
tě a radosti jubilanta.

Z patnácti statí se jedny týkají obecných
otázek filozofie, teologie a věd (T. Špidlík,
R. Čemus, J. K. Schlageter, W. Schirmacher,
S. Bonk). Druhé se zabývají jednotlivými filo-
zofy (E. Wachendorff Nietzsche, Poláci
C. Glombik Euckenem a T. Guž Tomášem
Akvinským, Jihoslovan R. Neškovič Feuerba-
chem). Třetí se vztahují k výtvarnému umění
a k jednotlivým umělcům (H. Kimmerle, Čech
M. Grygar, W. Schlott). Další se zaměřují na
poezii (H. Gröger a B. Schapiro). Sborník uza-
vívá Blanka Frisch-Béji Máchovým medailo-
nem a výběrovou bibliografií. (Podrobnější
bibliografie je v brněnském sborníku *Filosof
českých duchovních dějin*.) Na konci je připo-
jen seznam autorek a autorů s údaji na případ-
ný kontakt.

Vydavatel H. Kimmerle v úvodu píše, že
myšlenkové pochody jeho a Máchovy se po-
zoruhodným způsobem křížily (odtud i název
sborníku): Mácha začal jako marxista a přiklo-
nil se posléze ke křesťanské víře, zatímco
H. Kimmerle byl zprvu věřícím křesťanem a
později se přiblížil k marxismu. Přesto těžiš-
tům v jejich vztazích bylo to, co je spojovalo
(téma „Věra a rozum“ a integrální antropolo-
gie).

Nejen německé, ale i české čtenáře upoutá
zvláště vstupní stať kardinála Tomáše Špidlíka
SJ z Vatikánu (boskovického rodáka a blízké-
ho Máchova přítele; zemřel v devadesáti le-
tech 16. 4. 2010). T. Špidlík v ní píše, že se set-
kal před lety v Moskvě s patriarchou Alexejem
II., který se ho otázel: „Čím jste přispěl ke stu-
diu ruské spirituality?“ Špidlík odpověděl:
„Svatostí. Křesťanství se šíří v Asii a v Afri-
ce (...) Mladé církve se již netáží po francouz-
ské nebo německé teologii, nýbrž po tom, čím
pozitivním a všeplatným přispěla evropská
kultura k obecné křesťanské tradici. Bohužel
my sami jsme ještě nepronikli k žádné synté-
ze. A k ní patří právě i ruská spiritualita.“
A proto T. Špidlík zvolil jako téma své statí do
sborníku téma *Pravá a falešná jednota lid-
ských kultur* (s. 13-25). V závěru statí uvádí,
že Kristus nám ukazuje cestu *a realibus ad re-
aliora, per realia ad realiora*.

Sborník je vhodný nejen pro filozofy a teo-
logy, ale i pro teoretiky umění (výtvarného

i slovesného) a pro psychology a přírodovědce
(stať S. Bonka).

J. SEDLÁK

* Festschrift für Prof. Dr. Dr. Karel Mächa
zu seinem 80. Geburtstag mit einer Biblio-
graphie zusammengestellt von Blanka Fri-
sch-Béji. Nordhausen, Traugott Bautz
2010, 258 s.

Kniha o mřížích a humoru

Brněnský rodák, docent Jiří Sedlák (1924),
absolvent oborů čeština a filozofie na Masary-
kově univerzitě, filozof a etik, vydal nedávno
knihu *Mříže a smích*,* v níž referuje o tom,
jak byl v roce 1972 politickým vězněm nor-
malizačního režimu. Řadu let svého produkč-
ního věku strávil Sedlák jako vysokoškolský
učitel filozofie na brněnské Vojenské technic-
ké akademii. To, že se v roce 1968 angažoval
pro myšlenky obrodného procesu, mu po so-
větské okupaci vyneslo vyhazov z místa a vy-
loučení z komunistické strany. Samozřejmě
byl také degradován z podplukovníka na voji-
na a ztratil veškerá privilegia, jimž se důstoj-
níci v minulém režimu těšili. V sedmdesátých
a osmdesátých letech pracoval jako knihovník
a bibliograf v brněnské Státní pedagogické
knihovně, nesměl se však stykat se čtenáři
a měl zákaz publikování. Když byl za svou ve-
řejnou činnost v době tzv. Pražského jara od-
souzen k deseti měsícům nepodmíněně, musel
knihovnu samozřejmě opustit, ale po propu-
štění se do ní mohl vrátit. Polovina trestu mu
byla podmínečně prominuta, takže strávil v br-
něnské věznici a na plzeňských Borech cel-
kem pět měsíců, od 2. května do 27. října
1972.

Druhý díl knihy tvoří populární pojednání
o dějinách politického humoru u nás i ve svě-
tové literatuře. Tento druhý oddíl tvoří jakýsi
pandán části první; autor chce ukázat, jak se
anonymní mluvčí lidu i slavní světoví autoři
humorem bránili proti zlořádům a nešvarům
ve veřejném životě. Přitažlivost knihy zvyšují
barevné reprodukce kreseb a kreslených vtipů
Vladimíra Renčina. První část *Za mřížemi*
(*Zápisky politického vězně*) vyšla také jako

samizdat a po listopadu 1989 vycházela na pokračování v Brněnském věděníku (27. 4.-8. 6. 1990).

Svůj pobyt ve vězení vyličil Sedlák svědomitě a do podrobnosti. Čtenář se doví o nástupu trestu, eskortování do jiných věznic, o pracovním nasazení vězňů, stravě, návštěvách, povolené korespondenci a balíčcích, o stání postelí, dozorcích, bonzácích, vězeňském humoru a slangu a dalších věcech. Se zájmem si přečte i kapitolu o osudech vězňů, s nimiž se autor ve vězení potkal. Byli mezi nimi těžcí provinilci, kteří měli na svědomí zločiny proti společenské morálce nebo majetku spoluobčanů, ale jinak měl Sedlák také možnost pohovořit nebo dokonce na čas sdílet celu s některými známými osobnostmi. Jako byli generál Prehlik, Maheňův synovec Pavel Nozar, Petr Uhl či Rudolf Battěk (chybně v knize psaný jako Batěk). Cena knihy tkví především v konkrétních podrobnostech, protože zpráv o věznicích normalizačních let příliš mnoho nemáme – na rozdíl od knih o poměrech v nacistických koncentracích a v kriminálech či pracovních táborech pounorového totalitního režimu. Zacházení s vězňáky se proti padesátým letům podstatně zlepšilo, ale to hlavní zůstalo: dehonestující vztah k vězňům, nesmyslné příkazy a zákazy deptající psychiku, tvrdý pracovní režim a trestání „dírou“ čili izolací.

Druhá část knihy **Z politického humoru – Od antiky po dnešek** je mnohem méně zdařilá a asi by bylo lepší, kdyby byl Sedlák vydal své vězeňské memoáry samostatně, třebaže by pak kniha byla o něco tenčí. Sedlák si nabral příliš velké sousto: chce ve zkratce obsáhnout nejen domácí i světový literární humor, ale např. i divadelní satiru a anonymní anekdoty.

Většinou jde o stručně vyprávěné obsahy, např. úryvky textu, nebo ukázky ze sbírek bonmotů, epigramů a anekdot. U ukázek často nejsou uvedeni překladatelé a editoři. Všechno je to hodně povrchní, navíc např. údaje o Gogolově komedii Revizor, o Kleistovi a Jarrym jsou téměř doslova převzaty z Macurova dvojdílného Slovníku světových literárních děl. Jaroslav Hašek nenapsal Dekameron humoru a satiry, tuto knihu uspořádali z jeho povídek Zdena Ančík, Milada Chlěbcová a Milan Jankovič a doslov k ní napsal Radko Pytlík. Se závažnou chybou cituje autor Havlíčkův notorieky známý epigram. Sedlák sice poctivě uvádí své zdroje a doplňuje převzaté údaje svými postřehy, ale to nic nemění na tom, že celý tento historický exkurz od Aristofana po Zuzanu Bubílkovou je mezerovitý a nesystematický. Nutně se musíme ptát, proč autor např. uvádí obsah jedné povídky Michaila Zoščenka (a názvy dalších dvou), ale chybí zmínka o Bulgakovovi nebo o Ilfu a Petrovovi. Podobných otázek bychom mohli položit desítky.

Přesto i v této části knihy najde čtenář leccos zajímavého. Cenné je už to, že nás Sedlák upozorní na knihy, z nichž čerpal a které unikly naší pozornosti, ať jde třeba o kritické knížky amerického levicového filmaře Michaela Moora nebo soubory o kreslených vtipů Vladimíra Jiráka a sbírky anekdot a žertů exulanta Stanislava Bertona.

J. R.

* Jiří Sedlák: Mříže a smích, editor Jaroslav Malina, ilustrace Vladimír Renčín. Brno, Nadace Universitas, edice Heureka, Akademické nakladatelství CERM 2011, 223 s.

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 82

- Mužik, Petr Vlček et. al. Masarykova univerzita Brno, 2010
 School and Health 21. **Health Education: International Experiences.** Masarykova univerzita Brno, 2010
 Škola a zdraví 21. **Výchova ke zdraví: mezinárodní zkušenosti.** Masarykova univerzita Brno, 2011
 Josef Šmajš, **Ohrožená kultura.** Od evoluční ontologie k ekologické politice. Host –

- vydavatelství, Masarykova univerzita Brno, 2011
 Antonín Václavík (1891-1959) a evropská etnologie. Kontexty doby a díla. Ed. Daniel Drápala. Masarykova univerzita Brno, 2010
 Ivana Valová, **Řízení rizik podle Basel II se specifickým zaměřením na interní rating v rámci úvěrového rizika.** Masarykova univerzita Brno, 2010